

МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ТА ПРИВАТНЕ ПРАВО

Іващенко В.А.

студентка,

Вінницький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ В УКРАЇНІ ШЛЮБІВ З ІНОЗЕМНИМИ ГРОМАДЯНАМИ

Розвиток міжнародних відносин і, як наслідок цього, збільшення числа випадків постійного або тимчасового перебування громадян однієї держави на території іншої неминує породжує виникнення приватних правовідносин які виходять за межі однієї держави. Серед цих правовідносин безсумнівний інтерес представляє сфера сімейно-шлюбних відносин і пов'язані з нею питання легалізації документів для їх визнання на території іноземної держави, оскільки правова регламентація питань, що виникають у сімейному праві в разі участі у відповідних правовідносинах іноземця, належить до спільного регулювання сімейного та міжнародного приватного права. Законодавством окремих країн можуть передбачатись найрізноманітніші умови та перешкоди до укладення шлюбу, з якими пов'язане право на укладення шлюбу.

Основні аспекти колізійного регулювання шлюбно-сімейних відносин були досліджені такими вченими: Л.П. Ануфрієва, А.С. Довгерт, О.М. Жильцов, В.П. Звєков, В.І. Кисіль, С.Б. Крилов, Л.А. Лунц, О.І. Муранов, З.В. Ромовська, І.В. Жилінкова.

Мета статті розкрити особливості укладення шлюбів з іноземними громадянами в Україні, оскільки реєстрація шлюбу з іноземцями має особливості і правового регулювання у зв'язку з необхідністю перевірки законності перебування цих осіб на території України, підтвердження їх сімейного стану та врахування умов дійсності поданих ними документів.

Правові акти сімейного права різних держав характеризуються значними відмінностями у матеріально-правовому та процесуальному врегулюванні сімейних відносин. Це дає підстави

кожному із правопорядків претендувати на врегулювання одних і тих самих відносин, якщо вони ускладнені іноземним елементом.

Положення сімейного законодавства України дозволяють визначити шлюб як добровільний сімейний союз жінки та чоловіка, укладений з дотриманням встановленого законом порядку, який породжує між подружжям взаємні особисті та майнові права і обов'язки [1].

У разі укладення на території України шлюбу між громадянином України та іноземцем або особою без громадянства, а також між іноземцями або особами без громадянства, форма та порядок його укладення повинні визначатися правом України. Сімейні відносини за участю іноземців регулюються Конституцією України, Сімейним кодексом України, Законами України «Про міжнародне приватне право», «Про правовий статус іноземців», «Про біженців», «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання», міжнародними договорами України в інших законодавчих актах.

Якщо громадянин України, який постійно проживає за кордоном, або особа без громадянства, яка постійно проживає в Україні, або ж іноземний громадянин вирішили укласти шлюб на території України, то вони повинні подати спільну заяву в письмовій формі про реєстрацію шлюбу в будь-який орган державної реєстрації актів цивільного стану за їх вибору [3]. Одночасно з подачею спільної заяви про реєстрацію шлюбу необхідно пред'явити для посвідчення своєї особистості паспорт або паспортний документ, і:

- заява про підтвердження сімейного стану. Справжність підпису на такій заяві повинна бути засвідчена нотаріусом або дипломатичним представництвом або консульською установою України, в якому ці особи повідомляють про себе, що вони ніколи не перебували у шлюбі, або про те, що вони раніше знаходилися у шлюбі, але зараз їх шлюб припинено;

- документ, що підтверджує припинення попереднього шлюбу у випадку, якщо особа перебувала у шлюбі раніше;

- дозвіл на одруження до досягнення шлюбного віку в разі, якщо особи, що вступають у шлюб, є неповнолітніми.

Одночасно слід відзначити те, що укладення шлюбу з іноземними громадянами та особами без громадянства має певні особливості правового регулювання у зв'язку з необхідністю перевірки законності перебування зазначених осіб на території

України, підтвердження їх сімейного стану, а також перевірки умов автентичності поданих ними документів для реєстрація шлюбу. По-перше необхідно враховувати вимоги Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» [4] щодо умов законного перебування на території України іноземних громадян та осіб без громадянства. Згідно ст. 5 цього Закону законними підставами перебування на території України для іноземців та осіб без громадянства є реєстрація на території України паспортного документа або наявність посвідки на постійне або тимчасове проживання в Україні, або документів, що засвідчують отримання статусу біженця чи притулку в Україні.

Тому, враховуючи ці вимоги законодавства, іноземці та особи без громадянства для державної реєстрації шлюбу в Україні повинні пред'явити паспортний документ з відміткою уповноваженого органу внутрішніх справ України про реєстрації законності їх перебування на території України.

Крім того, іноземний громадянин, який не досяг шлюбного віку, встановленого ст. 22 Сімейного кодексу України (для жінки і чоловіка – вісімнадцять років), не може зареєструвати шлюб в органі РАГСу України, якщо навіть за законом країни, громадянином якої він є, укладення шлюбу допускається в більш ранньому віці. Однак, при наявності рішення суду, якщо буде встановлено, що це відповідає її інтересам, може бути надано право на реєстрацію шлюбу особі, яка досягла 16 років. Також необхідно враховувати положення ст. 25 Сімейного кодексу, згідно з якими жінка і чоловік можуть одночасно перебувати лише в одному шлюбі і мають право на повторний шлюб лише після припинення попереднього шлюбу. Іноземець вправі вимагати реєстрації шлюбу у разі наявності передбачених статтями 24-26 Сімейного кодексу перешкод, наприклад, за наявності іншого нерозірваного шлюбу, незважаючи на те, що законом країни його громадянства, допускається, наприклад, полігамний шлюб. Тому, іноземці та особи без громадянства, які раніше знаходилися в шлюбі, для реєстрації шлюбу, крім паспортного документа, повинні пред'явити документи, що підтверджують припинення попереднього шлюбу або визнання шлюбу недійсним (свідоцтво про розірвання шлюбу, набрали законної сили рішення суду про розірвання шлюбу або ж про визнання шлюбу недійсним, свідоцтво про смерть одного з подружжя, висновок відділу державної реєстрації актів цивільного стану про анулювання актового запису про шлюб, який є недійсним

або інші документи про підтвердження припинення попереднього шлюбу, передбачені законодавством іноземної держави). Поряд з цими документами Правилами державної реєстрації актів цивільного стану в Україні [4] передбачено, що якщо в паспортних документах іноземців, осіб без громадянства, які проживають в іноземному державі, відсутні відомості про сімейний стан, вони повинні одночасно подати документ про те, що вони не перебувають у шлюбі, зокрема, заяву. Справжність підпису на такій заяві має бути засвідчена компетентним органом країни, громадянином якої він є, або країни постійного проживання, або дипломатичним представництвом чи консульською установою України [2].

З огляду на те, що особа без громадянства може постійно проживати на території України, в цьому випадку підтвердженням його сімейного стану можуть бути також відомості територіального органу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади України з питань імміграції, отримані на підставі документів, що подаються особою разом із заявою для надання дозволу на імміграцію.

Важливо звернути увагу на те, що згідно українського законодавства документ про сімейний стан вважається дійсним протягом шести місяців з дня його видачі або засвідчення. Однак законодавець дозволяє встановлювати інший термін дії документа, про що обов'язково має бути зазначено в тексті такого документа. У зв'язку з тим, що законодавство ряду держав визнає дійсними шлюби громадян цих держав з іноземними громадянами тільки тоді, коли особи, які реєструють шлюб, отримали на це дозвіл компетентного органу даної держави, орган загсу при прийомі заяви повинен з'ясувати, Чи потрібно отримання такого дозволу від компетентного органу держави, громадянином якого є іноземець (ст. 55 Закону України «Про міжнародне приватне право»). Про факти реєстрації шлюбу органи реєстрації актів громадянського стану України повинні повідомити відповідні компетентні органи іноземних держав, з якими Україна уклала договори про правову допомогу та правові відносини у цивільних і сімейних справах, про здійсненні державної реєстрації актів цивільного стану громадян таких держав, якщо положеннями міжнародних договорів передбачено надання зазначених відомостей.

Таким чином, на підставі викладеного, можна констатувати, що питання укладення шлюбів з іноземними громадянами в Україні є актуальними як з теоретичної, так і з практичної точки зору.

Важливу роль у правозастосовчій практиці шлюбно-сімейні законодавства відіграють багатосторонні міжнародні інструменти, які регулюють питання у сфері шлюбно-сімейних відносин, які були розроблені рядом міжнародних організацій. Згідно з низкою нормативних актів Україна взяла на себе зобов'язання реформувати своє законодавство відповідно до стандартів держав ЄС. У рамках офіційної політики «Європейського вибору», Україна має поступово привести національне законодавство у відповідність до законодавства ЄС. Це зобов'язує українського законодавця до проведення адаптації сімейного законодавства, застосування до нього нових стандартів.

Список використаних джерел:

1. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III. – [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21–22. – Ст. 135. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
2. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 р. № 2709-IV. – [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 32. – Ст. 422. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2709-15>
3. Про затвердження Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні: Наказ Міністерства юстиції України від 18 жовтня 2000 року № 52/5. [Електронний ресурс] // Офіційний вісник України. – 2000. – № 42. – Ст. 1803. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0719-00>
4. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 15. – Ст. 232. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1382-15>

Павловська А.Р., Снігур М.А.

студенти,

Науковий керівник: Білоус І.М.

кандидат юридичних наук, доцент,

Вінницький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

ПРОБЛЕМИ НАБУТТЯ СТАТУСУ БІЖЕНЦЯ В УКРАЇНІ

Однією з глобальних світових проблем, безпосередньо пов'язаною з міжнародною міграцією, є біженство. В результаті військових та міжетнічних конфліктів, політичних репресій,